OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokka JTS 2027-2030

Sivistysvaliokunta 5.5.2026

OKM määrärahataso 2027-2030 ja keskeiset muutokset

- Määrärahataso säilyy kehyskaudella lähes ennallaan (noin 9 mrd. euroa)
- Riihessä päätetyt uudet sopeutustoimet
  - Valtion hallinnon toimintamenot 6,7 milj. euroa
  - Suomen Akatemian tutkimushankevaltuuden korotusta alennetaan 5 milj. euroa T&K-rahoituslakiin tehtävien päivitysten myötä
  - EU:n rahoittamiin T&K-hankkeisiin kohdennettavaa kansallista vastinrahoitusta vähennetään 10 milj. eurolla vuosittain (osa kohdistuisi OKM:n hallinnonalalle).
  - Kirkkojen valtion rahoitus 8,5 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen
  - Kuntien peruspalvelujen valtionosuudet; indeksijarrun tason nosto -2,8 prosenttiyksikköön vuodelle 2027 > 60 milj. euroa.

Riihessä päätetyt lisäykset

- Kokonaiskoulupäiväkokeilu 2 milj. euroa vuonna 2027
- Åbo Akademin erikoisaseman turvaaminen 3 milj. euroa/v.
- Opintotukiuudistus 1,0 – 4,9 euroa vuosina 2027-2029
- Yleisurheilun EM-kisahaku 2 milj. euroa

Varhaiskasvatus, perusopetus, vapaa sivistystyö

- Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen vahvistamisen lisäys 50 milj. euroa. Määrärahalisäys kohdistetaan varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen tasa-arvoavustuksiin.
- Vuonna 2027 käynnistetään kokonaiskoulupäiväkokeilu, joka mahdollistaa koulun yhteydessä järjestettävän harrastustoiminnan. Kokeiluun on varattu 2 milj. euroa.
- Kotoutumispalveluuudistuksen myötä kotoutumiskoulutuksen rahoitus (n. 10 milj. euroa) poistuu vapaan sivistystyön järjestäjiltä.

Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

- Toisen asteen opiskelijoiden oikeutta oppimisen tukeen ja erityisopetukseen vahvistavia ja tuen jatkuvuutta turvaavia toimia jatketaan hallitusohjelman linjausten mukaisesti

- Toimeenpannaan vuonna 2026 käynnistettyä kahdeksanvuotista ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kehittämisen kokeilua ja uudistettuja rahoitusperusteita
  - Kannusteet ja ohjausmekanismit koulutustarjonnan suuntaamiseksi nykyistä paremmin työelämän tarpeiden mukaisesti sekä laadukkaan opetuksen ja ohjauksen järjestämiseksi

- Englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen mahdollistetaan syksystä 2028 lukien
- Mahdollistetaan yhden taito- ja taideaineen kokeen suorittaminen osana ylioppilastutkintoa ja yhden pakollisen ylioppilaskokeen korvaaminen taito- ja taideaineen kokeella syksystä 2029 lukien
  - Muutokset koskevat ensimmäistä kertaa syksyllä 2027 aloittavia opiskelijoita

- EU- ja ETA-valtioiden ulkopuolelta opiskelijan oleskeluluvalla saapuville toisen asteen koulutuksen opiskelijoille otetaan käyttöön lukuvuosimaksut 1.8.2026 alkaen
  - Opiskelijat eivät valtionosuusrahoituksen piirissä - määrärahoihin vähennykset
  - Aiemmin päätetyn mukaisesti vuodesta 2027 lukien vähennykset täysimääräisinä: ammatillinen koulutus -15 milj. euroa ja lukiokoulutus -3 milj. euroa

Korkeakoulu ja tiedepolitiikka (1)

- Osana kevään 2026 lisäsäästöjä Suomen Akatemian tutkimushankevaltuuden korotusta alennetaan 5 milj. euroa T&K-rahoituslakiin tehtävien päivitysten myötä ja EU:n rahoittamiin T&K-hankkeisiin kohdennettavaa kansallista vastinrahoitusta vähennetään 10 milj. eurolla vuosittain (säilyy v. 2026 tasolla).

T&K-rahoituksen vahvistaminen etenee muutoin aiempien päätösten mukaisesti

- Yliopistojen tutkimuksen vahvistamiseen 39 milj. euroa vuodesta 2027 eteenpäin (*19 milj. euron lisäys vuoteen 2026*).
- Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamiseen 15 milj. euroa vuodesta 2027 eteenpäin (*5 milj. euron lisäys vuoteen 2026*).
- Tieteen tietotekniikan keskus CSC:n T&K-toiminnan lisärahoitus 10 milj. euroa vuodesta 2027 eteenpäin (*2 milj. euron lisäys vuoteen 2026*).
- Suomen Akatemialle tutkimusrahoitusvaltuuteen pysyvä 55 milj. euron lisäys vuoteen 2026 verrattuna. Lisäksi kertaluonteinen 8 milj. euron valtuuden lisäys hyvinvointialueiden T&K-toiminnan vahvistamiseen vuodelle 2027.
- Määräaikaisissa lisärahoituksissa tohtorikoulutuksen pilotti päättyy vuonna 2027 ja LUMI AI vuonna 2028. Kehyskaudella edelliseen kohdentuu vielä 50 milj. euroa ja jälkimmäiseen 125 milj. euroa.

Korkeakoulu ja tiedepolitiikka (2)

Korkeakouluihin ei kohdistu uusia menosäästöjä, Suomen Akatemialle ja Kansallisarkistolle kohdistuu toimintamenosäästöjä

- Korkeakouluindeksit otetaan huomioon täysimääräisesti.
- Koulutus- ja osaamistason nostoon kohdennetaan kertaluonteisesti yhteensä 100 milj. euron lisäpanostus vuosina 2026–2028 osana hallituksen investointiohjelmaa. Kehyskaudelle eli vuosille 2027 ja 2028 tästä kohdistuu yhteensä 70,5 milj. euroa (aloituspaikkojen kertaluonteinen lisäys, opintotukimenot sekä kolmevuotisen avoimen korkeakoulun opintoseteli-pilotin toteuttaminen).
- ÅA:n erikoisaseman turvaamiseen kohdennetaan 3 milj. euroa/v vuosina 2027-2030.
- Aiemmin päätetyistä menosäästöistä:
    - Hallitusohjelman mukaiset menosäästöt näkyvät vielä asteittain kasvavana korkeakoulujen perusrahoituksessa vuosina 2027 ja 2028.
    - Osana kevään 2025 lisätoimien kokonaisuutta korkeakoulujen perusrahoitusta vähennettiin 30 milj. eurolla v. 2026. Aiemman linjauksen mukaisesti vähennyksen määrä alenee asteittain 15 milj. euroon v. 2028.

Kulttuuri ja taide

- Kulttuurin ja taiteen määrärahoihin ei sisälly uusia määrärahalisäyksiä eikä -säästöjä lukuun ottamatta toimintameno- ja tuottavuussäästöjä.
- Aikaisempien päätösten (talousarvio 2026) perusteella kehyksiin sisällytetään Paimion parantolan peruskorjaukseen ja ylläpitoon sekä toimitilojen kehittämiseen yhteensä 8,5 miljoonaa euroa vuosille 2027-2029 siten, että 4,5 milj. euroa vuonna 2027, 3 milj. euroa vuonna 2028 ja 1 milj. euroa vuonna 2029.
- Taiteen ja kulttuurin toimialan valtionosuuksiin sisällytetään lakisääteiset indeksikorotukset, samoin ylimääräisiin taiteilijaeläkkeisiin.

Opintotuki

- Opintotuen kokonaisuudistukseen liittyvä hallituksen esitys uudeksi opintoetuuslaiksi annetaan eduskunnalle vuotta 2027 koskevan talousarvion yhteydessä.
- Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti tavoitteena on mahdollistaa ensisijaisesti täysipäiväinen opiskelu, turvata opiskeluaikainen toimeentulo, vahvistaa opintotuen kannustinelementtejä sekä tukea opintojen läpäisyä tavoiteajassa. Opintotuen uudistuksessa vahvistetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien opiskelijoiden asemaa, vähennetään alaikäisten velkaantumista ja turvataan perheellisten opiskelijoiden asemaa. Lisäksi järjestelmästä korjataan epäkohtia.
- Opintotuen kokonaisuudistus on kustannusneutraali vuoteen 2030 mennessä Opintolainahyvityksen uudistus voi pitemmällä aikavälillä olla joko säästävä tai kustannusneutraali riippuen opintolainan käytöstä. Kehyspäätöksessä kaudella 2027-2030 uudistuksen rahoitusta kohdennetaan opintotuen, liikunnan ja nuorison sektoreille 9,2 miljoonaa euroa.

Liikuntatoimi

- Vuosi 2027 yhteensä 170 miljoonaa euroa; +12 milj. euroa vrt. 2026 talousarvio.
    - Garden Helsinki -hankkeen investointiavustus (8,750 me/v.); kehyskaudella yht. 35 me
    - Yleisurheilun EM-kisahakuun 2,0 miljoonaa euroa vuodelle 2027
    - Lakisääteisten yksikköhintojen kustannuspohjan tarkistus valtionosuuksiin (2,2 me)
    - Vuodelle 2026 osoitettujen kertaluonteisten määrärahalisäysten (1,430 me) poistuminen
    - Vuoden 2026 kertaluonteisten sopeutustoimien poistuminen (0,520 me)
    - Vuodesta 2027 lukien hallituksen uusien sopeutustoimien kohdentuminen valtionosuusmomentille (0,300 me)
- Liikunnallisen aktiivisuuden lisäämiseen on varattu hallituskaudeksi vuosittain 20 miljoonaa euroa. Määrärahalla toteutetaan liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn poikkihallinnollista Suomi liikkeelle -ohjelmaa.

Nuorisotyö

- Vuosi 2027 yhteensä 70,7 miljoonaa euroa, -0,320 milj. euroa vrt. 2026 talousarvio.
    - Vuodelle 2026 eduskunnan osoittamien ettamien kertaluonteisten määrärahalisäysten (0,580 me) poistuminen
    - Vuoden 2026 kertaluonteisten sopeutustoimien (0,260 me) poistuminen
- Hallitusohjelman mukainen laaja-alainen toimenpideohjelma nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi = lakisääteinen valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2024-2027, toimeenpanoon ei erillistä rahoitusta.
- Harrastamien Suomen mallin -toteuttamiseen (lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrastaminen koulupäivän yhteydessä) 19,4 miljoonaa euroa vuodessa.